

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

IX. Adito Pontifice, in Lusitaniam proficiscens, magnarum virtutum indicia
edit in via.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

Deinde ostendit euentus. Franciscus igitur hasce spes & cogitationes secum in Indiam portans, tam longinqua profectio-
ne in posterum diem parata, documentum fuit, quàm parum erga humanas res sit affectus, qui totus aptus ex Deo pendeat.

*Profectio-
ne Indicã
in posterũ
diẽ parat.*

CAPVT IX.

Adito Pontifice, in Lusitaniam profisciscens, magnarum virtutum indicia edit in via.

CÆTERTVM prius quàm se in viam daret, ita demum omnia prospere ac feliciter successura sibi existimans, si ex auctoritate Christi Vicarij tam difficilem prouinciam suscepisset, Paulum Tertium Pontificem Max. adit: pedesque de more osculatus, faustã ab eo precationem certasque indulgentias petit, tacito utique ipsius imperio in Indiam iturus. Et Pontifex Indica expeditione lætus, excepit eum comiter benigneque; Inde benedictione indulgentiisq; liberaliter, non solum libenter concessis, in hanc ferme sententiam locutus est: Equidem ingentes diuinæ benignitati grates ago habeoque, quòd me Pontifice reuersura sit in Indiam fides, quæ ab Apostolis olim

*Oratio
Pauli III.
Pontifi.
Max.*

„ introducta paulatim barbaris illarum
 „ gentium cesserat moribus. Tu verò non
 „ modò nostra auctoritate, sed etiam De
 „ cuius personam gerimus, impulsu exci
 „ tatus, pari animi magnitudine tantan
 „ capeſſe prouinciam, memor te in India
 „ per homines vocari à Deo. Quis voce
 „ non qui ſis, tecum reputa. Memento
 „ ab illo vocari, *qui vocat ea quæ non ſunt*

Rom. c. 4. *tanquam ea quæ ſunt.* Neque enim tan
 „ idoneos ad opus quærit, quàm ipſe deli
 „ gendo facit. Quemcunque elegerit, hui
 „ & animorum ſuggerit & virium fatiſ. Ni
 „ ſi fortè obſcurum eſt, vel ipſos Apoſtolo
 „ per ſe ab omnibus rebus imperatos fuiſ
 „ ſe. Atqui iſti piſcatores, rerum verbo
 „ rumquæ imperiti, quid non Dei miſſi
 „ ductuquæ fecerunt? quæ regna, quos po
 „ pulos, quas gentes Cruci non ſubege
 „ runt? Atque vt cæteros taceam, Tho
 „ mas Apoſtolus quàm bene rem Chriſtia
 „ nam geſſit in India, quò tu nunc eodem
 „ Deo auctore tendiſ! Quot barbaras na
 „ tiones mitigauit! quot inanium Deo
 „ rum aras euertit! quot regniſ ſuaue
 „ Chriſtu iugum impoſuit! Nec verò tu
 „ ærumnarum aut mortis terror ad auden
 „ dum facere debet ſegniorem. Vilis hæc
 „ eſt vita æternam meditantibus; & mortal
 „ honeſta beataq; mors omnibus votis ex
 „ peten

perenda. mortem verò contemnerenti, aut
 etiam optanti, quid graue, quid acerbum,
 quid horrendum videatur? Perge igitur,
 & Dei ductu, S. Thomæ exemplo,
 Christianæ religionis fines longè lateque
 profer in Oriente. *Non est abbreviata ma-*
nus Domini. Ecclesiam qui olim per A-
 postolos fundauit, subinde per Apostoli-
 cos viros auget ornatque. Tum Francis-
 cus vultu demissionem animi præferens,
 in hunc ferè modum respondit: Quid
 tandem in hoc genere efficere queam,
 Pater beatissime, cur ego potissimum ad
 tantum opus deligar, equidem non video;
 cæterùm existimandum iis relinquo, qui
 delegerunt. Non obtemperantis est, quid
 possit, considerare, sed imperantis. Ego
 verò quantum meis ipse diffido viribus,
 tantum diuina ope prouidentiaque con-
 fido, quæ *infirmam mundi eligit, ut confun-*
dat fortia, ne gloriatur in conspectu eius
omnis caro. Proinde sic in animū induco
 meum, quo auctore tantam prouinciam
 susceperim, eodem adiutore me ex eius
 sententia gesturum. Pontifex ingentis in-
 dolis specimē ex aspectu ac sermone Xa-
 uerij cum cepisset; ratus propagatori re-
 ligionis apud Indos maiore quadam au-
 ctoritate opus esse vltro suam illi potesta-
 tem, quoad opus foret, impertit. Quippe

Franciscus Apostolicus Legatus in India constituitur. Franciscū Apostolicum Legatū in India constituit, eiusq; rei diploma Lusitani Regis Legato dedit tradendum Regi, quo, si videretur, Xaveriū in Indiam abeuntem ornaret. Franciscus igitur, qui haudquam tanto oneri ferendo esse sibi videretur, dilato munere, quā si delatum esset, lætior reuertitur domum. Inde non sine mutuis lacrymis digreditur à domesticis, magno sui desiderio cūctis relicto; nihil omnino præter vestitum cui assueverat, & Romanum Breuiarium secum ferens. Profectus est ab vrbe in Lusitaniā cum Mascarena Regis Legato, Paulo Camerte comite, (is per eos dies Ignatio se adiunxerat) anno post Christum natum M. D. XL. protinusq; in ipso itinere non obscuriora dedit signa modestiæ, quā sanctitatis suæ. Nam cælestium licet rerū contemplationi deditus, humanitatis tamen memor, officiosum ad eò se omnibus præbebat, vt in diuersoriis lectulo cubiculoue comitibus cederet, deterrimis rebus ipse contentus; cessantibus in super famulis, in curandis comitum equis, aliisq; seruilibus ministeriis, ad omnia descēderet, famulus verius quā comes. Cæterū nihil illo iucundius in consuetudine, nihil ad omnem rationem humanitatis accommodatius • omnes omni ratione demere-

Comitum equos curat.

ri, benignè vnumquemque alloqui, comiter, & ipse ad alios accedere, & ad se accedentes accipere, hilari semper esse vultu, facilè aliis ac libenter obsequi, gratos iucundosq; miscere sermones. Sed talibus in rebus (id quod difficillimū est) adeò tenebat modum, vt grauitate comitatem moderante, omnia eius tum facta, tum dicta, sanctimoniã redolerent. Proprium ac perpetuum eius erat, colloquia vel de piis rebus, vel pietate condita ferere; omnesq; quibuscum promiscuè verisimulabatur, occasione aliqua oblata, aut illato sermone, ad odium vitiõrum, ad vitæ emendationem impellere, admonitos vt vitia quam remedia grauiùs ferrent. Salubrem talium sermonum amaritiẽ multa humanitatis condimenta mitigabant. Et variij casus Xauerij sedulitatem non verbis quàm rebus admirabiliorem fecere. Legatus Prodromo iratus, quòd negligenter curasset hospitium, acriter eum obiurgarat. Ille digressus à Domino (vt erat equè prompt⁹ ira linguaq;) apud comites intemperantiùs in absentẽ inuect⁹ erat, audiente Francisco. Qui expectandum ratus, dum ira decederet, sedatusq; animus admitteret curationẽ; in præsentia rem dissimulauit. Postero die obseruare hominem, occasione reprehensionis

*Reprehen-
sionis op-
portunum
tempus ex-
pectat.*

imminens. Inclinato in vesperam die, præcurrere de more prodromus cœpit, ad præparandum hospitium. Franciscus ergo conscenso protinus equo, (plerunque enim, etsi erat equi copia, paupertatis studio pedibus iter faciebat) stimulos subdit, & incitato cursu subsequitur præeuntem. Iamque assequebatur, cum peropportune prodromi equus corruens sua mole equitantem oppressit. Haud procul exitio erat, cum superuenit Xaverius, eamque periculo eximit. Mox admonitioni viam aperiens, quid de te futurum erat, inquit, si repentina mors, quæ haud procul abfuit, occupasset inuisum Deo, nondum expiata hesternæ iracundiæ, & intemperantiæ linguæ? Ea vox prodromi animum (cum tanti periculi, quò euaserat, species oberraret oculis) adeò perculit, ut resipisceret. Quocirca subeunte animi memoria hesterni furoris, iræ suæ impotentiam, & linguæ temeritatem agnouit: ac deinde Xaverij suasu, comitibus, quos offenderat, satisfecit. Franciscus porro cum fatigatos ex itinere comites omni obsequio refoueret, periclitantibus, si manu non posset, succurrebat prece. Vnus è primoribus Legati asseclis torrentem annem, dissuadentibus cæteris, equo transire ausus, ad vltimum periculi

venc-

venerat. Iam rapidos in gurgites delatus,
 regere nequibat equum; iamque vorti-
 cibus implicitus, prærapidi fluminis im-
 petu ad certū auferebatur exitium; cū
 alijs pauore defixis, Francisci virtus tan-
 tum periculum discussit. Nam cæteris ad
 numen comprecandum incitatis, ipse
 intentiùs cœpit orare. Nec frustratæ sunt
 euni preces. Repentè ille profundo emer-
 sus flumine; quâ leniore tractu fereba-
 tur amnis, equum statuit in vado; addi-
 toque diuina ope comitumque hortan-
 tium vocibus animo, ad vltiorem ri-
 pam euadit, Francisci vtique precibus o-
 mnium consensu à præsentī morte reuo-
 catus. Inde cū in Alpium iugis iter fie-
 ret, passim nix cumulata vento, inuiæ ru-
 pes, & saxa vestigium subinde fallentia,
 ingredientium equos non sine equitum
 periculo fatigabant. Igitur Legati Secre-
 tarium forte ex equo prolapsū ingens
 niuis aceruus hausit. Erat is locus lubrica
 in rupe atq; præcipiti, quam minax subi-
 bat torrens. Discriminis magnitudo à fe-
 renda ope comitum proximos absterre-
 bat, veritos ne illi adiuuantes traheret po-
 tiùs, quàm sequeretur. ita occupatis me-
 tu animis, alius alium intuètes in eodem
 harebant vestigio. Cunctantibus super-
 uenit Xauerius, qui alienæ magis, quàm

*Comitem
 precibus è
 fluminis
 vorticib^s
 eripit.*

*Legati Se-
 cretariū è
 niue ex-
 trahit.*

C 5, sua

suæ salutis memor, protinus ex equo de-
 silit, illumque summa vi niue extractum
 manifesto periculo eximit, pari cum pe-
 riculo suo. Hoc ille tanto Francisci pro-
 merito deuinctus, cum deinde semper
 tanquam vitæ salutisq; suæ parentem co-
 luit. Ipse quoq; Legatus & egregiis hisce
 factis, & sanctissimorum suauitate morū
 captus, Xauerium eximie diligebat. Nec
 Franciscus sat habuit comitibus omni
 ratione prodesse, sed obuios quoque, vt-
 cunque poterat, iuuabat; in diuersorū
 præsertim cauponisque, per occasionem
 omnes docendo monendoque ad hone-
 stam Christianamque incitans vitam. E-
 gregia verò eius pietas subinde Euange-
 licæ perfectionis exemplum edidit, non
 minus imitationis apud religiosos viros,
 quam admirationis apud cæteros, habi-
 turum. Pyrenæo saltu superato, in Pom-
 pelonis fines ventum erat. Haud procul
 patria iter habebat, eius mater, propinqui
 ac necessarii minimè deuij, si eam occa-
 sionem dimisisset, non erat ignarus, pro-
 pter Indiæ longinquitatem, nullam pror-
 sus eos visendi facultatem posthac futu-
 ram. Simul intelligebat, nihil sibi à matre,
 pia femina, (nam pater mortem obie-
 rat) nihil à cognatis periculi fore. Insta-
 bant comites, vrgebat ipse Legatus, vt

*Patriam
 præterit co-
 gnatis ne
 salutatis
 quidem.*

eos ex itinere salutaret. Xaverius tamen, veritus ne quem fortè sociorum minùs cautum olim suo exemplo impelleret in fraudem, nullo modo flecti potuit, vt ad suos salutandos paulisper diuerteret, ita pio erga propinquos odio declarato, & verum se Christi discipulum præbuit, & documentum fuit hominibus Deo sacris, vt multo magis si diuino obstarent obsequio, inimicorum loco domesticos haberent suos. Verùm ne insolita res offenderet Legatum, eiusque comites cælestis huius philosophiæ rudes; conatus est sermonis comitate aptisque rationibus suam illis probare causam. Peragrata igitur celeriter Hispania, Olyssipponem ad Regem Lusitaniæ cum Legato ire contendit. Et Legatum ex diutina intimaque familiaritate Xaverij tanta iam admiratio cœperat viri, vt sibi imperare non potuerit, quominus certum ad Regem tabellarium cum literis de Francisci laudibus destinaret ex itinere: quæ res ingentem Regi visendi ornandiq; Xaverij cupiditatem iniecit. Itaq; Olyssipponem iam fama notus expectatusq; peruenit.